

Conferentie – Singing a New Policy Tune

1 oktober

De eerste dag was voornamelijk gericht op het ‘omslagsdenken’ – van ontwikkelingssamenwerking (OS) naar internationale samenwerking (IS). Herman Snelder (directeur MDF) en Guus Wattel (Taskforce DPRN/ DGIS) gaven de kick-off aan de conferentie.

In een panel tussen de wetenschap, politiek en het bedrijfsleven werd gedebatteerd over ‘hoe kom je tot beleid?’ van zowel het OS/IS beleid, als *beleidsmaken* in een bredere zin. Pieter Boele (RUG) gaf aan dat het ‘OS beleid’ een meer gereflecteerd proces zou moeten zijn (waarom welke keuzes, aannames, doelen). We moeten af van het ‘hoge hoed model’ waar thema’s uit komen rollen. De keus en onderbouwing van de beleidsprioriteiten moet explicieter. Daarnaast is er momenteel weinig ruimte om elkaar fundamenteel kritisch te bevragen. Marianne Douma (bestuursgroep D66) reageerde dat veel Nederlanders anti-OS/IS zijn. Politieke partijen zouden veel meer tegengas moeten geven en er zou gewerkt moeten worden aan draagvlakversterking. Eric Smaling (1^e kamer SP en hoogleraar Wageningen) gaf aan dat het beleid meer ‘minister proof’ zou moeten zijn en dat keuzes van thema’s meer onderbouwd moet worden. Zo hebben de meeste OS ministers een verleden als kamerlid – en ze hebben behoefte om een voetafdruk neer te zetten. Het OS/IS denken zat al in nota’s van Pronk en er zijn beargumenteerde fundamenten om mee voort te kunnen. Probeer hiervoor de internationale wereld mee te krijgen. Herman Mulder (voormalig directeur ABN-amro risk management) gaf aan dat de overgang van OS naar IS een interactief proces is, in een dynamische context met het gehele speelveld, waarbij het bedrijfsleven een prominente rol speelt. Regelmatige toetsing en bijsturing zijn nodig van alle actoren (ook van andere ministeries). Aan de hand van modellen/ processen legde Arjan de Haan (ISS) uit hoe een beleidstheorie werkt en zou moeten werken. Het is een complex proces, waarbij verantwoording voorop zou moeten staan. We elkaar moeten controleren/ accountable maken – samen met het parlement, media en publiek.

’s Middag zette Rob Visser aan de hand van het *trommelmodel* uiteen hoe je naar het OS/IS beleid kan kijken. Hiervoor is het belangrijk om te bepalen of OS/IS de voornaamste doelstelling is, aangezien dan uitgangspunten kritisch bekeken moeten, want deze liggen impliciet ten grondslag. Belangrijk bij het trommelmodel is om ook te kijken naar de rechter kant (‘de actoren/ ontvangende landen’), want uiteindelijk gaat het voornamelijk om de wisselwerking tussen zuid-noord te verbeteren. Hierbij moet ook worden gekeken naar de politieke context buiten de kokers en het effect van de globalisering. Daarnaast moeten we herzien wat de consequentie van globalisering is voor OS (armoede). Dit zijn processen waar zuid alleen ook niet voldoende weet en oplossing voor heeft. Daardoor grassroots benadering herzien (ngo’s erbij). Rob Visser pleit ervoor je niet te laten afschrikken door het begrip beleidstheorie: focus, verzamel en classificeer: hieruit zal een beleidstheorie volgen. Belangrijk is om een consensus te krijgen over manier van werken. Zo zijn uitgangspunten belangrijk en kunnen we dit discussiëren.

In de namiddag werd er voornamelijk gericht op de transitie – van OS naar IS. Tijdens de eerste stelling – NL agenda of lokale behoefte - kwam voornamelijk naar voren dat draagvlakversterking belangrijk is, dat eigenbelang mag en moet en meer verantwoording nodig is. De tweede stelling – Gegeven de akkoorden van Parijs en Accra is het niet zinnig om een Nederlands landenspecifiek OS beleid te maken. Ownership betekent uitgaan van het beleid van de partnerlanden – focuste op Washington consensus out, recht op

zelfbeschikking, partnerschap impliceert co-ownership. Bij de derde stelling - De belangrijkste opgave van het Nederlandse IS beleid is het vinden van zorgvuldige koppeling tussen het nationale beleid en de grote mondiale problemen (klimaat, veiligheid, energie, voedsel, grondstoffen, mensenrechten) - stond centraal dat globale kwesties IS vereisen, economische groei herdefiniëren en duurzaamheid in de agenda opnemen.

2 oktober

ReCap

Herman Mulder introduceerde de ochtend met een reflectie op de eerste dag. De focus was vooral dat: beleid een interactief proces is, dat er ambitieuze en coherentie doelstellingen nodig zijn, die regelmatige toetsing en eventueel bijsturing nodig hebben. Dit proces zou moeten worden gebaseerd op fundamentele waarden en normen. Een Internationale Samenwerking tussen de overheid, de maatschappij en het bedrijfsleven zou zich moeten richten op gelijkwaardige verbreding en versnelling van duurzame economische en sociale ontwikkeling. Een aantal obstakels moeten we dan overwinnen om tot vernieuwing te komen (jargon, gesloten OS, silo-denken met andere ministeries, beleidsconsistentie).

Frans Bieckmann gaf hierna een toelichting aan het SNPT proces. Hij gaf aan dat er in feite twee sporen zijn die elkaar aanvullen. Dit proces moet zowel het publieke debat stimuleren als werken in kleine thematische groepen mogelijk maken. Deze twee sporen zullen dan een verrijking en een theoretische onderbouwing van het IS beleid geven. Dit zal dan verder worden uitgewerkt, met daarin causale verbanden en een logische redeneringen hoe keuzes tot stand zijn gekomen. Belangrijk hierbij is dat er nieuw leven in moet worden geblazen en niet alleen usual suspects mee moeten denken.

Thematische werkgroepen

Om tot een verdieping van de grondslagen en veronderstellingen van het huidige OS beleid te komen en hoe deze grondslagen en veronderstellingen moeten worden aangepast wanneer we op weg gaan naar IS, zijn er tijdens het ochtendprogramma discussies gevoerd in kleine groepen. De huidige thema's (waaronder vier beleidsprioriteiten uit 'Een zaak van iedereen' van minister Koenders) zijn meegenomen als uitgangspunten om dieper in te gaan op de grondslagen, keuzes, aannames en om hiaten aan te geven per thema. Vertegenwoordigers van de directies van DGIS hebben het beleid per thema toegelicht.

's Middags zijn er presentaties gegeven over de belangrijkste aanname's per thema en de aanvullingen voor het beleid. Een aantal belangrijk aanvullingen:

- NL bedrijfsleven kan faciliteren voor 'actief IS'. De laatste 10 jaar is het bedrijfsleven veel actiever geworden. Er is een meer duurzaam beleid gevoerd in de productketens, betere omstandigheden, environmental scans. NGO's kunnen ook hierbij helpen. Daarnaast is er meer bewustzijn van het bedrijfsleven over 'common goods' en wordt er meer naar 'zuid' gekeken. Grootmachten als China/ India worden steeds bewuster, maar moeten nog meer gestimuleerd worden om mee te praten in het proces). Koenders kan niet meer bepalen wat stakeholders doen, er zijn andere krachten die nu spelen.
- VN is passief als globale speler om veranderingen door te voeren. We staan sterk als NL (of samen als EU), maar er is geen duidelijk beleid om sterker te worden als globale speler.
- We moeten van *symptoom naar oorzaakbestrijding* en dit in een internationaal kader plaatsen. Zo kan een conflict over een landgrens heen gaan. Als we veiligheid door een IS bril gaan bekijken, hoe kunnen we dit institutioneel verankeren? Ontwikkeling moet dus *over* grensen geboden worden. Hoe integreren we dit in het beleid – het Nederlandse beleid en globale beleid (conflict is er; conflict komt; toekomst)?
- Er zijn nu verschillende beleidsprioriteiten, maar we moeten meer *out of the box* denken (nieuw beleid, prioriteiten, core business)

- Beleid samen doen – realistisch beleid, nieuwe verkiezingen, wat heeft gewerkt. Wat doen we goed --> daarmee doorgaan; draagvlak breder dan minister
- Maak gebruik van bestaande netwerken/ platform (partos/ zuid erbij)
- Denkkader veranderen in NL en actief burgerschap promoten
- Beleid moet uitvoerbaar zijn

Henk Molenaar en Evelijne Bruning hebben deze conferentie afgesloten.

Van OS naar IS – verantwoordelijkheid voor iedereen.